

Tutkintona Jyväskylä, kausi 2 jakso 8: Kuntavaali ja -demokratia

Sakke: Tutkintona Jyväskylä. Ikuiset Henkiset opiskelijat, Aapeli ja Sakke, tutustuvat Jyväskylän opiskelijan ja vastavalmistuneen näkökulmasta.

Aapeli: Pitkä oppimäärä Jyväskylästä tuo kaupungin palvelut, henkilöt ja tarinat kuulokkeisiin ytimekkäästi.

Sakke: Kuuntele ja tiedät mitä Jyväskylässä voi tehdä opiskelijabileiden ulkopuolella tai tutkinto kädessä.

Sakke: Tervetuloa kuntavaali-special-jakson pariin. Täällä Tutkintona Jyväskylä -podcastin toinen studioisäntä, ikuinen henkinen opiskelija Sakke ja studiossa tuttuun tapaan toinen ikuinen henkinen opiskelija Aapeli Tourunen.

Aapeli: Paikalla ja valmiina!

Sakke: Ja tänään meillä on ilo saada vieraaksi Jyväskylän kaupungin kansliapäällikkö Heli Leinonkoski, tervetuloa!

Heli: Kiitos, moi vaan kaikille.

Sakke: No, Heli, miltäs se nyt kuntavaalikenttä näyttää? Tähän alkuun tällainen helppo kysymys.

Heli: No ensi keväänähän meillä on tulossa taas kuntavaalit, että nyt aletaan tiiviisti valmistautua niihin ja vaikka tuntuu että se on se yksi rykäys silloin keväällä, mutta kaupunkiorganisaatio valmistelee aika pitkään sitä varsinaista vaalipäivää ja ennakoäänestyksiä.

Aapeli: Niin, vaalithan on käytännössä kohta ja aivan kulman takana. Ja ainakin omasta mielestäni se on sellainen hieno ja aika arvokaskin hetki aina kun vaalipäivä lähestyy, niin voisin Heli sulta kysyä, että minkälaisia perinteitä sulla näin yksityishenkilönä on vaalipäivänä yleensä?

Heli: No mulla on ollut niin pitkään kun mä muista, niin on ollut aina semmonen tapa, että ensinnäkin mä en käy ennakoäänestämässä, vaan mä käyn silloin varsinaisena vaalipäivänä äänestämässä. Ja mä teen sen aina silloin mahdollisimman myöhään eli mä meen joskus seitsemän, puoli kahdeksan aikaan sinne vaaliurnille, että sitten kun mä tuun sieltä, niin mä pääsen suoraan kotiin ja voin avata telkkarin ja nähdä ennakoänten laskennan tai tulokset ja alkaa sitä vaali-iltaa seuraamaan. Et tämmönen perinne mulla on ollut.

Sakke: Kuulostaa hyvin samalta, mikä ittellä on, että oon kanssa ehdottomasti tämän oikean vaalipäivän puolesta. Et siinä on enemmän sitä tuntua, koska siinä on isojen päätösten hetki, niin sitten se on mukava käydä siellä kaikkien muiden kanssa siinä varsinaisena vaalipäivänä pudottamassa se lipuke. Mutta tästä ehkä mainiona aasinsiltana, niin minkä takia me ylipäättään äänestetään? Miksi sen pitäisi kiinnostaa? Tämmönen hyvinkin perustavanlaatuinen kysymys

tähän alkuun. Niin mikä sun näkemys on, et minkä takia erityisesti opiskelijan kannattaa kiinnostua kuntavaaleista?

Heli: Vaaleillahan valitaan kaupungin ja Jyväskylän kaupungin korkeimmat päättäjät eli kaupunginvaltuusto valitaan ja sitä myöten sitten valtuutetuista tulee lautakuntien jäseniä tai kaupunginhallituksen jäseniä ja jos mieltii, minkälaisia tehtäviä tai minkälaista päätösvaltaa ylipäättään valtuustolla on, niin valtuustohan päättää kaupungin strategiasta. Mihin suuntaan tätä kaupunkia viedään, miten tätä kehitetään, kaikista isoista linjauksista. Sen lisäksi viime kädessä päättää rahan käytöstä eli talousarvion valtuusto aina hyväksyy, päättää minkälaista omistajapolitiikkaa me harjoitetaan Jyväskylän kaupungilla, meillä on iso kaupunkikonserni ja isoja yhtiöitä ja kaupunginvaltuusto on sitten viime kädessä linjaamassa sitä, että minkälaista omistajapolitiikkaa tosiaan harjoitetaan. Plus sitten kaupunkivaltuusto viime kädessä päättää meidän palveluverkoista, mikä nyt tarkoittaa vaikka sitä, että missä ja kuinka monta terveystakeskusta meillä on.

Aapeli: Niin eli jos mennään juurikin tuolta isolta strategisen kuvan tasolta tänne pientä opiskelijaakin koskettaviin aiheisiin niin, kun äänestää kuntavaaleissa, niin siinä samalla vaikutetaan hyvinkin konkreettisiin asioihin, kuten niihin lähikirjastoihin tai liikuntapaikkoihin tai kouluihin ja muuhun tällaiseen, mihin kunta on hyvin vahvasti yhteydessä.

Heli: Se on juuri näin, että jos mieltii sitä meidän toimielinrakennetta, niin lautakunnat on taas sitten sellaisia, jotka on lähempänä sitä palvelutuotantoa ja sitä substanssia. Mutta valtuuston rooli on tosiaan se, että päättää niistä ylätason teemoista ja niistä isoista linjoista, mihin sitä kaupunkia viedään.

Aapeli: No nyt on tullut niin monta tällaista kunta-alan termiä tai kunnallisdemokratian termiä, että oisko semmonen pikakertauskurssi tähän, kysymyspatteriston ohitse ihan, että selitätkö vaikka tämän lautakunnan ja miksei myös kunnallisvaltuuston ja sanotaan myös hallitus tässä samalla. Aloitetaanko tällaisella kolmen kombolla.

Heli: No niin, jos aloitetaan vaikka siitä valtuustosta. Eli meillä on valtuustossa Jyväskylässä 67 jäsentä ja siellä on eri valtuustoryhmiä, eri puolueet tietenkin, mitkä on tullut silloin valituiksi vaaleissa. Ja valtuusto kokoontuu meillä keskimäärin kerran kuukaudessa, kesäaikana ei heinäkuussa ole, mutta muuten keskimäärin kerran kuukaudessa. Ja pääsääntöisesti kokoonnutaan tuolla kaupungintalolla, mutta nyt sitten tietenkin korona-aikana on ollut nämä kokoukset etäkokouksia ja Teamsin välityksellä on sitten sujunut. Todella hyvin on valtuutetut ottaneet tän etäkokoustemisen omakseen. No valtuusto käsittelee asioita kaupunginhallituksen esityksestä eli käytännössä tarkoittaa sitä, että ne asiat tulee aina ensin kaupunginhallitukseen ja kaupunginhallitus sitten esittää niitä valtuustolle. Kaupunginhallitus taas kokoontuu meillä viikoittain ja kaupunginhallitukseen kuuluu 13 jäsentä. Ja sitten lautakunnat taas on, kuten äsken sanoin, niin ne on lähellä sitä substanssia ja sitä tekemistä, ja vastaa aina sen oman toimialansa päätöksentekoa asioista ja tietenkin jotkut niistä nousee, vaikka aivan tärkeimmät kaavat nousee tuonne valtuustotasolle, mutta muuten esimerkiksi kaupunkirakennelautakunta päättää kaavoituksesta. Eli lautakunnat on oikeastaan semmoisia, joissa pääsee siinä päätöksenteossa kaikkein lähimmäksi niitä palveluita.

Sakke: Oli aivan erinomainen selvitys ja vielä haluaisin jatkoyksäarin tähän heittää, että minkälaiset henkilöt pystyy hakemaan tai jos mietitään, kenen kannattaisi asettua ehdolle tai mennä lautakuntiin? Niin minkälaisia henkilöitä siellä on, jos joku kuulija miettii, että kukas sinne nyt sit pääsisi ja miten, jos ite vaikka haluaisi päästä näitä asioita pohtimaan, niin miten sinne pääsee?

Heli: Varmaan ensin pitäisi miettiä, mikä ois se aatemaailma, mikä ois itseä lähellä ja mikä ois se puolue ja sitten lähteä sitä kautta avaamaan sitä asiaa. Mutta kyllähän meidän valtuutetut on tälläkin hetkellä, niin heitä on aivan laidasta laitaan ja eri ammattiryhmistä ja eri-ikäisiä, että nyt tässä meidän valtuustossa on yllättävän paljon nuoria valtuutettuja ja se on ihan valtava rikkaus. Että kaikilla on mahdollisuus sinne päätöksentekoon päästä.

Aapeli: Niin ymmärtääkseni erityisesti opiskelijoita on aika paljon tullut kunnallispolitiikkaan mukaan tässä viime vuosienkin aikana. Eikös näin ole?

Heli: Kyllä joo, erityisesti nyt tällä valtuustokaudella on runsaasti sellaisia, joilla on muun muassa sitä omaa opiskelijapolitiikkaa taustalla ja nuoriakin henkilöitä.

Sakke: Aivan tähän maanläheiseen teemaan liittyen, niin meillä on aina joka jaksossa tällainen kenttäraportti ja tällä kertaa me käytiin tuolla kaupungintalolla Aapelin kanssa ihmettelemässä. Ja siellä tuumattiin juuri tätä, että yleensä puhutaan että päätöksenteko on kauhean kaukaista, mutta meidän mielestä se oli aika lähellä, keskeisellä paikalla suorastaan tämä kaupungintalo. Vai mitä Aapeli oot mieltä?

Aapeli: Kyllä, sehän on ihan tuossa kaupungin keskustan suorastaan paraatipaikalla ja minusta hienoin asia on se, että siellä on aivan tavallisia ihmisiä päättämässä meidän kaikkien kaupunkilaisten yhteisistä asioita. Eli tämä on minun mielestä jo itsessäänkin syy miksi kunnallisdemokratian pitäisi kiinnostaa kuuliijoita siellä vastaanottimien toisessa päässä.

Sakke: Niin ja se, että siellä voi käydä ihan tutustumassa, että se konkretisoi yleensä sitä joku tomonen kaupungintalo. Ei välttämättä tarvii mennä sisälle, mutta käy siinä edessä pyörähtämässä, niin näkee että näitä päätöksiä oikeasti tekee ihan tavalliset ihmiset tässä kaupungin ytimessä, että se ei ole missään norsunluutorissa tämä päätöksenteko.

Heli: Se on juuri noin ja jos haluaa päästä seuraamaan sitä päätöksentekoa, niin se on mahdollista. Eli siis valtuuston kokoukset on yleisölle avoimia. Että nyt tietenkun, kun eletään tätä korona-aikaa, niin sinne kaupungintalolle, kun siellä ei tosiaan kokousteta, niin sinne ei nyt voi mennä. Mutta normaaliaikana sinne pääsee valtuustosaliiin, sinne meidän juhlasaliin takapenkkiin istumaan ja kuuntelemaan puheita ja seuraamaan päätöksentekoa ihan konkreettisesti. Ja jos ei halua paikalle tulla, niin on mahdollista, että katsoo sen sieltä kaupungin nettisivuilta joko tallenteena tai sitten ihan live-esityksenä.

Sakke: Nyt heräsi mielenkiinto, että onko siellä minkä verran porukkaa käynyt, että minkä verran tätä mahdollisuutta hyödynnetään.

Heli: Sanoisin, että ei kovin paljoa. Sanoisinko, että muutama kymmen saattaa ehkä olla, mutta niistäkin on opiskelijoita suurin piirtein puolet tai koululaisia, jotka jonkun yhteiskuntaopin tunnin

ikään kuin lainausmerkeissä pakottamina joutuvat siellä käymään tai sitten on semmosia henkilöitä, jotka aina käyvät siellä seuraamassa, et semmosia ikään kuin vakiokävijöitä.

Aapeli: Jos mennään seuraavaan teemaan, niin kunnallisdemokratia on varmaan semmonen asia, mistä monella on jonkunlainen tieto tai ainakin luulo, niin nimenomaan näihin luuloihin haluan varmaan paneutua seuraavaksi. Niin mikä on semmonen yleinen väärinkäsitys tästä kunnallisdemokratiasta ja päätöksenteosta, minkä nyt haluaisit kaikelle kansalle tässä osoittaa vääräksi.

Heli: No mä sanoisin ehkä sen, että ajatellaan, että asioihin ei voida vaikuttaa. Että on ihan sama, että äänestänkö minä vai enkö äänestä. Että ei sillä oo mitään väliä sillä minun äänellä. Mutta sillä todella on väliä ja oikeastaan voisi sanoa, että kehotankin sitten nyt kun kuntavaaleihin lähdette äänestämään, niin tutustukaa niihin ehdokkasiin. Tutustukaa niitten ajatusmaailmaan ja taustoihin ja onko se sen tyylinen, joka tuntuu teistä läheiseltä. Että sillä on merkitystä, keitä ihmisiä siellä valtuustossa istuu ja keitä meillä on sitten kaupunginhallituksessa ja lautakunnissa hoitamassa yhteisiä asioita.

Sakke: Niin jos tähän vähän raflaavasti tiivistää tämän, niin nimenomaan se, että jos haluaa enemmän jotain urheilumahdollisuuksia tänne näin, niin kannattaa lähtökohtaisesti sellainen sporttinen kaveri sitten sinne äänestää, joka menee jollain liikuntakärjellä esimerkiksi.

Heli: Kyllä ja jos tyyppinä vielä on hyvä, että pystyy argumentoimaan asioita ja viemään sitä omaa ajatustaan eteenpäin, niin aina parempi, että kyllä se juuri näin on.

Aapeli: Ja vielä lopuksi kirsikkana kakun päällä, eikös näin ole, että kunnallisvaaleissa äänestysprosenttikin on sellainen, että sillä omalla äänellä on aika merkittäväkin painoarvo?

Heli: Kyllä, joo. Perinteisestihän kun kuntavaalit on kohtuullisen lähellä ihmisiä, niin niissä on paremmat äänestysprosentit kuin on sitten esimerkiksi eurovaaleissa, että ihmiset ei tunne niitä eurovaaleja välttämättä niin läheisiksi. Mutta kuntavaalit sitten kun ollaan ihan siinä oman elinpiirin ytimessä, niin ne tuntuu läheisemmiltä.

Sakke: No nyt ollaan puhuttu paljon isoja teemoja, niin otetaan vähän kevyempää sisältöä. Meillä on aina tämmösiä sana-assosiaatiolleikkejä tai tämmösiä, missä ensimmäinen mieleen tuleva asia sitten pyydetään sun kertomaan. Meillä on kuusi kappaletta tämmösiä nopeita sanoja tai termejä ja täältä tämmösellä revolveri-taktiikalla Aapelin kanssa sitten vuorotellen näitä lautaan. Nyt kysymys kuuluu, että oletko valmis?

Heli: Kyllä.

Sakke: Eli, demokratia?

Heli: Tarpeellinen.

Aapeli: Byrokratia?

Heli: Tarpeellinen kohtuullisessa määrin.

Sakke: Kokouspulla?

Heli: Vähenevä luonnonvara.

Sakke: Aivan erinomainen vastaus (nauraa).

Aapeli: Opiskelijapolitiikka?

Heli: Hyvä väylä monenlaisiin tulevaisuuden tehtäviin.

Sakke: Vaalivalvoijat?

Heli: Toiselle ilo, toiselle pettymys.

Aapeli: Esityslista?

Heli: Kokouksen tärkein asiapaperi.

Sakke: No nyt oli kyllä aivan erinomaisia vastauksia. Sieltä tuli kyllä tämä, kokouspulla, joka oli pieni hämmäntävä jokerikortti, mutta aivan erinomaisesti siihen reagoit tässä. Täytyy tunnustaa, että itse olen kokouspullan suuri ystävä, nimenomaan semmosen perusvehnäsen, ei mitään liian hienoa, mutta muutaman kerran tai vähintään kerran viikossa semmonen pieni arjen piristys.

Aapeli: Kyllä ja raesokerilla ehdottomasti. Mutta vitsihuumorista eteenpäin eli nyt sulla on vielä tässä aivan lopuksi mahdollisuus kysyä tämmöseltä kahdelta ikuiselta henkiseltä opiskelijalta jotain, mikä vois mahdollisesti hyödyttää su asun työssä. Jotain tähän päivän teemaan liittyvää.

Heli: Mä kysyn kyllä tosta, liittyen digitaalisuuteen. Eli kun kaupunki on palveluitaan ja myös tätä hallintoaankin digitalisoimassa, niin minkälaista palvelua tai minkälaisia toimintoja te olette kaivannut kaupungilta digitaalisessa muodossa? Siis mitä te haluaisitte? Haluaisitteko te tietoa enemmän vai jonkun palvelun vai onko mitään semmoista, mikä on herättänyt tässä matkan varrella ajatuksia, että minkä takia tätä ei voida tehdä sähköisesti tai digitaalisesti, tai minkä takia tää pitää tehdä tämmösellä vanhan aikaisella tavalla?

Sakke: No itsellä tämä liittyy terveydenhuoltoon ehkä. Siellä muutaman kerran joutunut käyttämään vähän näitä varaupalveluita. Niin esimerkiksi yksityisellä puolella pystyy aika helposti varaamaan netistä semmosen soittoajan tai muun, niin nyt kun joutuu aina sinne puhelinvaihteeseen soittamaan ja sitten odottamaan, että milloin se soitto tulee, niin se on vähän et... ainakin itte kaipais semmosta pientä ennakoimista, että pystyis vaikka varata sieltä sitten takaisinsoiton suoraan. Että vastata siihen, että huomenna klo 15.15 olen varmasti puhelimen ääressä, niin tämmöinen palvelu.

Heli: Erittäin hyvä.

Aapeli: Komppaan Sakkea ehdottomasti tossa nyt ja mulla tuli semmonen toinen juttu mieleen, josta itse asiassa en tiedä, millä mallilla on nykyään eli saatan puhua ihan läpiä päähän. Mutta ylipäättään kaupungilla on monenlaisia tiloja, mitä pystyy varaamaan kaupunkilaiset, niin näille

joku semmonen kätevä sähköinen väylä, jossa mahdollisuuksien mukaan on tietenkin kaikki sitten samassa paikassa. On se sitten jos haluaa vuokrata jonkun liikuntapaikan vaikka itelleen sulkkiskentän tai tenniskentän tai mitä ikinä kaupungilla nyt oiskaan palveluita tai sitten jonkinlaisia muita tiloja, vaikka sitten harrastuskäyttöön, niin olisi tosi näppärää, et ne pystyis samasta paikasta varaamaan kaikki sähköisesti. Mutta en tosiaan tiedä, onko tämmöistä palvelua jo missä muodossa olemassa.

Heli: Erittäin hyvä ja itse asiassa noita urheilutiloja ja kenttiä pystyy varaamaan, mutta olen juuri menossa tämän podcast-haastattelun jälkeen palaveriin, jossa käymme läpi muiden tilojen osalta sitä, että miten me saatais ne paremmin digitaalisesti kuntalaisten ulottuville.

Sakke: Noniin, tämähän oli suorastaan tätä kuntavaikuttamista parhaimmillaan, että nyt on tuoreita näkemyksiä täällä, mitä voi nostaa esille.

Heli: Kyllä.

Sakke: Mutta meillä on ollut huikean hauskaa ja nyt on valitettavasti tullut aika sanoa kiitos. Olisi ollut juttua paljon pidemmästi, mutta meillä on nyt toistaiseksi kysymyspatteri tyhjänä, niin valtavan iso kiitos Heli sulle vierailusta.

Heli: Kiitos teille. Oli tosi mukava olla.

Harjun iltasoitto.